

EDUSKUNNAN VASTAUS 49/2010 vp

Hallituksen esitys muutoksenhakua käräjäoikeudesta koskevaksi lainsäädännöksi

Asia

Hallitus on vuoden 2009 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä muutoksenhakua käräjäoikeudesta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 105/2009 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 4/2010 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 1 a §, 1 b § ja sen edellä oleva väliotsikko, 2 §:n edellä oleva väliotsikko ja 2 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 381/2003,

muutetaan 2 luvun 8 §:n 2 momentin 1 kohta, 12 luvun 16 §:n 1 momentti, 25 luvun 3 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentti ja 14 b §, 26 luvun otsikko sekä 2, 3 ja 13—16 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 8 §:n 2 momentin 1 kohta, 25 luvun 11 §:n 2 momentti ja 14 b § sekä 26 luvun 2 ja 3 § mainitussa laissa 381/2003, 12 luvun 16 §:n 1 momentti laissa 1052/1991, 25 luvun 3 §:n 2 momentti ja 26 luvun otsikko laissa 165/1998, 26 luvun 13 ja 14 § mainituissa laeissa 165/1998 ja 381/2003 sekä 26 luvun 15 ja 16 § mainitussa laissa 165/1998, sekä

lisätään 25 luvun 15 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 381/2003, uusi 4 a kohta, lakiin uusi 25 a luku, 26 lukuun uusi 14 a § sekä lakiin uusi 30 a luku seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

8 §

Yksi jäsen voi kuitenkin:
1) päättää, että jatkokäsittelylupa myönnetään;

12 luku

Asianosaisista

16 §

Asianosainen, jota vastaan on annettu yksipuolinen tuomio, ei saa valittaa siitä. Yksipuolisessa tuomiossa on tästä ilmoitettava ja samalla annettava ohjeet, minkä ajan kuluessa ja missä tuomioistuimessa takaisinsaantia on haettava.

25 luku

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

3 §

Saapuvilla oleville asianosaisille on heti ratkaisun julistamisen jälkeen annettava kirjalliset ohjeet, joista ilmenee, miten ratkaisuun tyytymättömän on meneteltävä saattaakseen asian hovioikeuden tutkittavaksi tai hakeakseen muutosta 30 a luvun mukaisella ennakkopäätösvalituksella. Ohjeissa on myös selostettava ennakkopäätösmenettely pääpiirteittäin. Ohjeita ei kuitenkaan anneta viralliselle syyttäjälle eikä muullekaan asianosaiselle, jos se havaitaan ilmeisen tarpeettomaksi.

11 §

Valitusosoituksessa on mainittava muutoksenhakuuomiostuin sekä valitusajan päättämispäivä. Siinä on selostettava säännökset valituksen perilleajamisesta, jatkokäsittelyluvasta ja lupaperusteista sekä valituskirjelmän sisällöstä ja liitteistä. Lisäksi valitusosoitukseen on sisällytettävä vastaavat tiedot vastavalituksesta sekä ennakkopäätösvalituksesta sen mukaan kuin 14 a—14 c §:ssä ja 30 a luvussa säädetään.

14 b §

Vastavalitus raukeaa, jos valitus peruutetaan, raukeaa tai jätetään tutkimatta taikka valittajalle ei myönnetä jatkokäsittelylupaa. Vastavalitus ei kuitenkaan raukea, jos valitus peruutetaan vasta pääkäsittelyssä.

15 §

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle hovioikeudelle, on mainittava:

4 a) peruste jatkokäsittelyluvasta myöntämiselle 25 a luvun 5—8 §:ssä tarkoitettussa asiassa ja syyt, joiden nojalla valittaja katsoo perusteen

olevan olemassa, jos ne eivät muutoin ilmene valituskirjelmästä;

25 a luku

Valitusasian valmistelun aloittaminen hovioikeudessa ja jatkokäsittelylupa

Yleiset säännökset

1 §

Tässä luvussa säädetään valitusasian valmistelun aloittamisesta hovioikeudessa sekä jatkokäsittelyluvasta ja sen myöntämisestä.

Jos valitusasiassa ei tarvita jatkokäsittelylupaa tai lupa 11 §:ssä säädetyn perusteiden myönnetään, asian käsittelyä jatketaan siten kuin 26 luvussa säädetään.

Jos jatkokäsittelylupaa ei myönnetä, käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Valmistelun aloittaminen

2 §

Valitusasian valmistelu hovioikeudessa alkaa, kun käräjäoikeudesta lähetetty valituskirjelmä saapuu hovioikeuteen. Asian valmistelusta hovioikeudessa vastaa yksi jäsen (*valmistelusta vastaava jäsen*).

3 §

Jos valitus on puutteellinen ja sen täydentäminen on oikeudenkäynnin jatkamiseksi tarpeen, valittajaa on kehotettava korjaamaan puute hovioikeuden määräämässä ajassa. Samalla on ilmoitettava, mikä seuraamus kehotuksen laiminlyömisestä voi olla.

Jos valitus on täydennyksenkin jälkeen puutteellinen, saadaan asianosaiselle erityisestä syystä varata uusi tilaisuus sen täydentämiseen.

4 §

Jos valittaja ei noudata valituksen täydentämistä koskevaa kehotusta ja valitus on niin puutteellinen, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi hovioikeudessa, valitus jätetään tutkimatta.

Hovioikeuden on heti jätettävä valitus tutkimatta, jos sen tutkimiselle on muu kuin 3 §:ssä tarkoitettu este.

Jatkokäsittelylupa

5 §

Riita-asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa, jos käräjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen vain saamisen osalta, ja valituskirjelmässä esitetyn vaatimuksen ja käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen välinen erotus (*häviöarvo*) ei ole yli 10 000 euroa. Oikeudenkäyntikuluja ja vaatimukselle laskettavaa korkoa ei oteta huomioon häviöarvon määrää laskettaessa.

6 §

Vastaaja tarvitsee rikosasiassa jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin neljä kuukautta vankeutta. Rangaistuksen ankaruutta arvioitaessa ei oteta huomioon vankeusrangaistuksen ohessa tuomitua sakkoa tai muuta rikosoikeudellista seuraamusta.

Vastaaja ei kuitenkaan rikosasiassa tarvitse jatkokäsittelylupaa, jos:

- 1) vastaaja on tuomittu viralta pantavaksi;
- 2) vastaaja on tuomittu menettämis seuraukseen, jos valtiolle menetetyksi tuomitun hyödyn määrä, omaisuuden tai esineen arvo taikka niiden sijasta menetetyksi tuomittu arvo on enemmän kuin 10 000 euroa;
- 3) vastaaja on tuomittu yhteisösakkoon, jonka määrä on enemmän kuin 10 000 euroa;
- 4) virallinen syyttäjä ei 7 §:n 1 momentin mukaan tarvitse asiassa jatkokäsittelylupaa; tai
- 5) virallinen syyttäjä on 7 §:n 2 momentin mukaisesti hakenut asiassa muutosta vastaajan eduksi.

Jos valitus koskee myös syytteessä tarkoitettuun tekoon perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, jonka häviöarvo on enemmän kuin 10 000 euroa, ei rikosasiassa tarvita jatkokäsittelylupaa saman teon osalta.

7 §

Virallinen syyttäjä tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos valitus koskee rikosta, josta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Virallinen syyttäjä ei tarvitse jatkokäsittelylupaa hakiessaan muutosta vastaajan eduksi.

8 §

Rikosasiassa asianomistaja tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos valitus koskee 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikosta. Asianomistaja ei kuitenkaan tarvitse jatkokäsittelylupaa, jos valitus koskee myös valituksessa tarkoitettuun tekoon perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, jonka häviöarvo on enemmän kuin 10 000 euroa.

9 §

Jatkokäsittelylupaa ei tarvita:

- 1) sotilasoikeudenkäyntiasiassa;
- 2) sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa;
- 3) liiketoimintakiellon määräämistä, kumoamista tai pidentämistä koskevassa asiassa;
- 4) lähestymiskiellon määräämistä, kumoamista tai muuttamista koskevassa asiassa;
- 5) lapsen elatusta koskevassa asiassa;
- 6) 8 luvun säännösten mukaan käsitellyssä asiassa.

10 §

Jos muutosvaatimus koskee vain oikeudenkäyntikuluja, valtion varoista maksettavia kuluja tai maksettavaksi tuomitua uhkasakkoa, asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa. Jatkokäsittelylupa tarvitaan myös asiassa, jossa muutosvaatimus koskee yksinomaan jäännösrangaistuksen määräämistä täytäntöön pantavaksi valvontamääräysten rikkomisen vuoksi.

11 §

Jatkokäsittelylupa on myönnettävä, jos:

- 1) ilmenee aiheutta epäillä käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta;

2) käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä;

3) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa on tärkeä myöntää asiassa jatkokäsittelylupa; tai

4) luvan myöntämiseen on muu painava syy.

Jatkokäsittelylupaa ei kuitenkaan tarvitse 1 momentin 1 kohdan nojalla myöntää yksinomaan näytön uudelleen arvioimista varten, ellei käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ole perusteltua aihetta epäillä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella.

12 §

Jatkokäsittelylupa voidaan rajoittaa koskemaan osaa käräjäoikeuden ratkaisusta. Kysymys jatkokäsittelyluvan myöntämisestä muilta osin voidaan tällöin siirtää ratkaistavaksi valituksen käsittelyn yhteydessä.

Menettely jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevassa asiassa

13 §

Ennen jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan asian ratkaisemista hovioikeuden on tarvittaessa kehotettava valittajan vastapuolta antamaan kirjallinen vastaus valitukseen.

14 §

Hovioikeus päättää jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan kysymyksen käräjäoikeuden ratkaisun, valituksen, mahdollisen vastauksen ja tarvittaessa myös muun oikeudenkäyntiaineiston perusteella kirjallisessa menettelyssä.

Asia voidaan ratkaista ilman esittelyä.

15 §

Jos asiassa myönnetään jatkokäsittelylupa, siitä on ilmoitettava valittajalle sekä valittajan vastapuolelle.

16 §

Menettelyn osalta jatkokäsittelylupa-asiassa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä 26 luvussa säädetään.

17 §

Jos jatkokäsittelylupaa ei myönnetä, päätöksestä on käytävä ilmi, että:

1) kaikki 11 §:ssä säädetty perusteet jatkokäsittelyluvan myöntämiselle on tutkittu;

2) jatkokäsittelylupaa ei ole myönnetty; ja

3) käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Päätökseen on sisällytettävä selostus asianosaisten vaatimuksista ja vastauksista.

18 §

Jatkokäsittelylupa myönnetään, jos ratkaisukokoonpanon yksikin jäsen on luvan myöntämisen kannalla.

Muutoksenhaku

19 §

Päätökseen, jolla jatkokäsittelylupa on myönnetty, ei saa hakea muutosta.

26 luku

Valitusasian käsittelyn jatkaminen hovioikeudessa

2 §

Rikosasiassa hovioikeus voi muuttaa käräjäoikeuden rangaistusvaatimuksesta antamaa tuomiota vastaajan eduksi silloinkin, kun vain virallinen syyttäjä on hakenut siihen muutosta.

Jos käräjäoikeuden tuomioon rikosasiassa haetaan muutosta ainoastaan rangaistusseurauksen osalta, hovioikeus ei saa ilman erityistä syytä tutkia, onko vastaaja syyllistynyt hänen syykseen luettuun tekoon.

3 §

Valittajan vastapuolta on kehotettava antamaan kirjallinen vastaus valitukseen hovioikeuden määräämässä ajassa. Jos vastaus on pyydetty käsiteltäessä kysymystä jatkokäsittelyluvan

myöntämisestä tai valitus jätetään 25 a luvun 4 §:n nojalla tutkimatta taikka vastauksen pyytäminen on ilmeisen tarpeetonta, vastausta ei tarvitse pyytää.

Vastausta pyydettyessä on annettava tiedoksi valitus ja siihen liitetyt asiakirjat. Hovioikeus voi lisäksi määrätä, mistä kysymyksestä vastauksessa on erityisesti lausuttava.

13 §

Hovioikeuden pääkäsittelyssä kuullaan asianosaisia, todistajia ja asiantuntijoita sekä vastaanotetaan muuta selvitystä.

Pääkäsittely saadaan rajoittaa koskemaan vain osaa valituksen kohteena olevasta asiasta.

Pääkäsittely tulee tarvittaessa toimittaa hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla muulla paikkakunnalla kuin hovioikeuden sijaintipaikkakunnalla. Erityisestä syystä pääkäsittely saadaan toimittaa myös muulla kuin hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla.

14 §

Hovioikeuden on toimitettava pääkäsittely, jos riita-asiassa asianosainen tai rikosasiassa asianomistaja tai vastaaja sitä vaatii.

Pääkäsittelyä ei kuitenkaan tarvitse toimittaa, jos asiassa ei 15 §:n 1 momentin mukaan tarvitse ottaa vastaan suullista todistelua sen vuoksi, että näytön arvioinnin oikeellisuudesta ei voi jäädä varteenotettavaa epäilyä, ja pääkäsittelyn toimittaminen on muutoinkin selvästi tarpeetonta huomioon ottaen erityisesti asian laatu ja merkitys asianosaiselle.

Hovioikeuden on virallisen syyttäjän pyynnöstä toimitettava pääkäsittely, jos asiassa on otettava vastaan suullista todistelua 15 §:n perusteella ja muulloinkin, kun hovioikeus pitää sitä tarpeellisena.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava myös hakemusasiassa tehtyä valitusta käsiteltäessä.

14 a §

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan toimittaa pääkäsittelyn katsoessaan sen tarpeelliseksi.

15 §

Jos pääkäsittely toimitetaan ja asiassa on kysymys kärjäoikeuden suullisen todistelun uskottavuudesta tekemästä arviosta, kärjäoikeudessa vastaanotettu suullinen todistelu otetaan tarpeellisilta osiltaan uudelleen vastaan, jollei estettä ole. Todistelua ei tarvitse ottaa uudelleen vastaan, jos kärjäoikeuden vastaanottaman näytön arvioinnin oikeellisuudesta ei voi jäädä 12 §:ssä tarkoitetun oikeudenkäyntiaineiston perusteella kokonaisuutena arvioitaessa mitään varteenotettavaa epäilyä.

Mitä suullisen todistelun uskottavuuden arvioinnista säädetään, sovelletaan myös kärjäoikeuden arvioon katselmusta toimittaessaan tekemiensä havaintojen uskottavuudesta.

Pääkäsittelyssä otetaan vastaan myös hovioikeudessa vastaanotettava uusi suullinen todistelu.

16 §

Jos kärjäoikeudessa vastaanotettua suullista todistelua ei oteta hovioikeudessa uudelleen vastaan, kärjäoikeuden ratkaisua saa tämän todistelun osalta muuttaa vain, jos todistelua ei enää voida ottaa uudelleen vastaan. Rangaistusvaatimuksesta tehtyä ratkaisua saadaan kuitenkin muuttaa rikosasian vastaajan eduksi.

30 a luku

Ennakkopäätösvalituksesta

1 §

Muutosta kärjäoikeuden ratkaisuun saadaan hakea hovioikeuden asemesta korkeimmalta oikeudelta (*ennakkopäätösvalitus*), jos korkein oikeus myöntää valitusluvan.

Ennakkopäätösvalitus ei ole sallittu, jos muutoksenhakijan vastapuoli ei ole antanut siihen suostumustaan joko kirjallisesti tai suullisesti kärjäoikeudessa. Suostumus saadaan peruuttaa ilmoittamalla peruutuksesta kärjäoikeudelle tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa.

2 §

Korkein oikeus voi myöntää luvan ennakkopäätösvalitukseen vain, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman oikeuden ratkaistavaksi. Jos valituslupaa ei myönnetä, kärjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

3 §

Muutoksenhakijan, joka tahtoo hakea muutosta ennakkopäätösvalituksella, on ilmoitettava siitä ilmoittaessaan tyytymättömyyttä ratkaisuun ja samalla esitettävä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu vastapuolen suostumus. Jos suostumusta ei ole annettu tai se on laillisesti peruutettu, hyväksytään tyytymättömyyden ilmoitus 25 luvun 5 §:ssä tarkoitetuksi ilmoitukseksi.

Tyytymättömyyden ilmoituksen hyväksymisestä ennakkopäätösvalitusta varten ja siitä, mitä muutoksenhaussa on noudatettava, on ilmoitettava heti muutoksenhakijalle ja vastapuolelle.

4 §

Jos tyytymättömyyden ilmoitusta ei ole hyväksytty, saa siitä kannella korkeimpaan oikeuteen. Kantelukirjelmä on toimitettava kärjäoikeuden kansliaan kolmessakymmenessä päivässä kärjäoikeuden ratkaisun julistamistai antamispäivästä. Jos korkein oikeus katsoo tyytymättömyyden ilmoittamisen tapahtuneen laillisesti, tulee sen tarvittaessa asettaa uusi määräaika muutoksenhakua varten.

Jos tyytymättömyyden ilmoitus ennakkopäätösvalitusta varten on hyväksytty, saa vastapuoli, joka katsoo, ettei hän ole antanut suostumustaan ennakkopäätösvalitukselle, kannella hyväksymisestä korkeimpaan oikeuteen. Kan-

telukirjelmä on toimitettava kärjäoikeuden kansliaan 1 momentin mukaisessa määräajassa. Jos korkein oikeus katsoo, ettei suostumusta ole annettu laillisesti, asia palautetaan kärjäoikeuteen tyytymättömyyden ilmoituksen hyväksymistä koskevan uuden päätöksen antamista varten.

5 §

Muutoksenhakijan vastapuoli voi 25 luvun 14 a §:n mukaisesti valittaa kärjäoikeuden ratkaisusta, jos korkein oikeus myöntää hänelle tämän luvun 2 §:n mukaan luvan ennakkopäätösvalitukseen. Vastavalitushakemus raukeaa, jos korkein oikeus ei myönnä muutoksenhakijalle valituslupaa.

6 §

Tässä luvussa tarkoitettussa muutoksenhaussa on lisäksi soveltuvin osin noudatettava, mitä 25 luvussa säädetään muutoksenhausta kärjäoikeudesta hovioikeuteen ja 30 luvussa säädetään muutoksenhausta hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen hovioikeuden antaessa ratkaisunsa muutoksenhakuasteena.

Määräaika ennakkopäätösvalitusta varten on 30 päivää siitä päivästä, jona kärjäoikeuden ratkaisu julistettiin tai annettiin. Korkeimmalle oikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä on toimitettava kärjäoikeuden kansliaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan riita-, rikos- ja hakemusasioihin, jos muutoksenhaun kohteena oleva ratkaisu on kärjäoikeudessa annettu tai julistettu tämän lain voimaantulon jälkeen.

Laki

eräiden asiakirjain lähettamisestä tuomioistuimille annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden asiakirjain lähettamisestä tuomioistuimille 7 päivänä toukokuuta 1965 annetun lain (248/1965) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 204/1997, seuraavasti:

1 §

Hovioikeudelle osoitetut 1 momentissa mainitut asiakirjat virallinen syyttäjä saa lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Korkeimmalle oikeudelle osoitetut muutoksenhakemukset virallisen syyttäjän on toimitettava hovioikeudelle tai oikeudenkäymiskaaren 30 a luvussa tar-

koitetussa muutoksenhaussa käräjäoikeudelle valtakunnansyyttäjän välityksellä ja muut asiakirjat korkeimman oikeuden määräämällä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

ulosottokaaren 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 15 päivänä kesäkuuta 2007 annetun ulosottokaaren (705/2007) 2 lukuun uusi 12 a § seuraavasti:

2 luku

Ulosottooperusteet

Tuomion lainvoimaisuus

12 a §

Käräjäoikeuden tuomio haettaessa muutosta suoraan korkeimmalta oikeudelta

Mitä 3—8 §:ssä säädetään, koskee myös sellaista lainvoimaa vailla olevaa käräjäoikeuden

ratkaisua, johon haetaan muutosta oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun mukaisesti suoraan korkeimmalta oikeudelta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 2010